

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2012. gada 19. jūlijā *

Transports — Gaisa transports — Kopīgie noteikumi gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Savienībā — Regula (EK) Nr. 1008/2008 — Gaisa pārvadājuma pārdevēja pienākums nodrošināt, ka klients tiešā veidā pieņem neobligātus cenas pielikumus — Jēdziens “neobligāti cenas pielikumi” — Lidojuma atcelšanas apdrošināšanas, ko nodrošina neatkarīga apdrošināšanas sabiedrība, cena, kas ir daļa no kopējās cenas

Lieta C-112/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberlandesgericht Köln* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 2. martā un kas Tiesā registrēts 2011. gada 4. martā, tiesvedībā

ebookers.com Deutschland GmbH

pret

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV.

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], E. Juhāss [*E. Juhász*], Dž. Arestis [*G. Arestis*] (referents) un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerālvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 11. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *ebookers.com Deutschland GmbH* vārdā – *P. Plog* un *S. Zimprich*, *Rechtsanwälte*,
- *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV* vārdā – *J. Hennig*, *Rechtsanwalt*,
- Spānijas valdības vārdā – *S. Centeno Huerta*, pārstāve,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *C. Colelli*, *avvocato dello Stato*,

* Tiesvedības valoda – vācu.

- Austrijas valdības vārdā – *C. Pesendorfer*, pārstāve,
- Somijas valdības vārdā – *H. Leppo*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *K. Simonsson* un *K.-P. Wojcik*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2012. gada 1. marta tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 24. septembra Regulas (EK) Nr. 1008/2008 par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā (OV L 293, 3. lpp.) interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *ebookers.com Deutschland GmbH* (turpmāk tekstā – “*ebookers.com*”), kas ar pašas pārvaldīta tiešsaistes ceļojumu portāla starpniecību nodarbojas ar lidojumu tirdzniecību internetā, un *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV* (Patērētāju tiesību aizsardzības biroju apvienība, turpmāk tekstā – “*BVV*”) par šī lidojumu tirdzniecības veida tiesiskumu.

Atbilstošās tiesību normas

- 3 Saskaņā ar Regulas Nr. 1008/2008 16. apsvērumu:

“Klientiem vajadzētu būt iespējai faktiski salīdzināt dažādu aviosabiedrību gaisa pārvadājumu cenas. Tādēļ gaisa pārvadājumu pakalpojumiem, ko sāk Kopienā, vienmēr būtu jānorāda galīgā cena, kas jāmaksā klientam, ieskaitot visus nodokļus, nodevas un maksas. [...]”
- 4 Šīs regulas 2. panta 18. punktā jēdziens “gaisa pārvadājumu maksas” regulas izpratnē ir definēts šādi:

“ir euro vai vietējā valūtā izteiktas cenas, ko maksā gaisa pārvadātājiem vai to pārstāvjiem, vai citiem biļešu pārdevējiem par pasažieru pārvadāšanu, izmantojot gaisa pārvadājumus, un visi nosacījumi, ar kuriem piemērojamas šīs cenas, tostarp atlīdzība un nosacījumi, ko piedāvā starpniekam un citiem palīgdienestiem [...]”.
- 5 Šīs regulas 2. panta 19. punktā jēdziens “gaisa pārvadājumu tarifi” šīs regulas izpratnē ir definēts šādi:

“ir euro vai vietējā valūtā izteiktas cenas, kas jāmaksā par kravas pārvadāšanu, un nosacījumi, ar kuriem piemērojamas šīs cenas, tostarp atlīdzība un nosacījumi, ko piedāvā starpniekam un citiem palīgdienestiem”.
- 6 Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punktā ar virsrakstu “Informācija un nediskriminēšana” ir noteikts:

“Publiski pieejamajās gaisa pārvadājumu maksās un gaisa pārvadājumu tarifos gaisa pārvadājumu pakalpojumiem no lidostas tādas dalībvalsts teritorijā, uz kuru attiecas Līgums – šīs maksas un šos tarifus jebkāda veidā piedāvājot vai publicējot, tostarp internetā –, ir iekļauti arī piemērojamie

nosacījumi. Vienmēr norāda galīgo cenu, kas jāmaksā, un tajā ir ierēķināta gaisa pārvadājuma maksa vai gaisa pārvadājuma tarifs, kā arī uzliktie nodokļi un maksājumi, papildmaksājumi un maksas, kuras ir obligātas un paredzamas publicēšanas brīdī. Papildus galīgajai cenai norāda vismaz šādus datus:

- a) gaisa pārvadājuma maksu vai gaisa pārvadājuma tarifu;
- b) nodokļus;
- c) lidostas maksājumus; un
- d) citus maksājumus, papildmaksas vai maksas, piemēram, tādas, kas saistītas ar drošumu vai degvielu,

ja pozīcijas, kas norādītas b), c) un d) apakšpunktā, ir pievienotas gaisa pārvadājuma maksai vai gaisa pārvadājuma tarifam. Informāciju par neobligātiem cenas pielikumiem paziņo skaidri, pārskatāmi un precīzi jebkura rezervēšanas procesa sākumā, un klients izdara izvēli, piekrītot veikt attiecīgos maksājumus.”

Pamattiesvedība un prejudiciālais jautājums

- 7 *ebookers.com* ar tās pārvaldīta tiešsaistes ceļojumu portāla starpniecību nodarbojas ar lidojumu tirdzniecību internetā. Kad klients, veicot rezervēšanu, izvēlas noteiktu lidojumu, izdevumi tiek uzskaitīti interneta lapas augšējā labajā stūrī ar nosaukumu “Jūsu pašreizējie ceļojuma izdevumi” (“Ihre aktuellen Reisekosten”). Šajā sarakstā papildu pašai gaisa pārvadājuma maksai ir arī “nodokļi un nodevas” (“Steuern und Gebühren”), kā arī pozīcija ar nosaukumu “ceļojuma atcelšanas apdrošināšana” (“Versicherung Rücktrittskostenchutz”). Tālāk ir norādīta “kopējā ceļojuma cena” (“Gesamtreisepreis”).
- 8 Galīgas rezervācijas gadījumā šī kopējā ceļojuma cena klientam *ebookers.com* ir jāsamaksā kā viens maksājums. Pēc tam radušās lidojuma izmaksas *ebookers.com* samaksā attiecīgajai aviosabiedrībai un apdrošināšanas izmaksas – apdrošināšanas sabiedrībai, kas ir juridiski un ekonomiski nošķirta no aviosabiedrības. Tāpat *ebookers.com* veic nodokļu un nodevu samaksu to saņēmējiem. Ja klients nevēlas saņemt apdrošināšanu atcelšanas gadījumā, viņš *ebookers.com* interneta vietnes apakšējā daļā tiek informēts, kā viņam rīkoties, izdarot izvēli (“opt-out”).
- 9 BVV uzskata, ka šis lidojumu pārdošanas veids ir pretrunā ar Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punktu, un prasa, lai *ebookers.com* izbeigtu savā tiešsaistes portālā automātiski paredzēt parakstīšanos uz ceļojuma atcelšanas apdrošināšanu pirms tā rezervēšanas. 2009. gada 28. decembrī BVV šajā ziņā cēla prasību *Landgericht Bonn* [Bonnas apgabaltiesā], kura nolēma pilnībā apmierināt šo prasības pieteikumu ar savu 2010. gada 19. jūlija nolēmumu.
- 10 Saistībā apelācijas sūdzību, ko par šo nolēmumu 2010. gada 23. augustā *ebookers.com* iesniedza *Oberlandesgericht Köln* [Federālās zemes Augstākajā tiesā, Ķelne], tiesa izvirza jautājumu par to, vai *ebookers.com* piedāvājums, kas tiek apskatīts pamata tiesvedībā, ietilpst Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta piemērošanas jomā. Uzskatot, ka pamata tiesvedības atrisinājums ir atkarīgs no šīs tiesību normas interpretācijas, taču uzskatot, ka nedz no tiesību normas formulējuma, nedz arī tās tapšanas vēstures viennozīmīgi neizriet, vai tā ir piemērojama arī šajā tiesvedībā pamatā esošajiem lietas apstākļiem, šī tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Regulas [Nr. 1008/2008] 23. panta 1. punkta noteikums, saskaņā ar kuru informāciju par neobligātiem cenas pielikumiem paziņo skaidri, pārskatāmi un precīzi jebkura rezervēšanas procesa sākumā un klients izdara izvēli, piekrītot veikt attiecīgos maksājumus, ietver arī ar lidošanu saistītus

izdevumus, kuri rodas, trešai personai (šajā gadījumā – ceļojuma atcelšanas apdrošināšanas pakalpojumu sniedzējs) sniedzot pakalpojumu, un kurus ceļojuma pārdevējs ietver kopējā cenā kopā ar gaisa pārvadājumu maksu pasažierim?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 11 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai jēdziens “neobligāti cenas pielikumi”, kas paredzēts Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta pēdējā teikumā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver tādas ar lidošanu saistītus izdevumus kā pamata lietā apskatāmie, kuri rodas, trešajai personai, kas nav aviopārvadātājs, sniedzot pakalpojumu, un kurus ceļojuma pārdevējs ietver kopējā cenā kopā ar gaisa pārvadājumu maksu pasažierim.
- 12 Šajā ziņā ir jāatgādina pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (it īpaši skat. 1983. gada 17. novembra spriedumu lietā 292/82 *Merck, Recueil*, 3781. lpp., 12. punkts; 2007. gada 1. marta spriedumu lietā C-34/05 *Schouten*, Krājums, I-1687. lpp., 25. punkts, un 2009. gada 3. decembra spriedumu lietā C-433/08 *Yaesu Europe*, Krājums, I-11487. lpp., 24. punkts).
- 13 Kā tas skaidri izriet gan no Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. panta virsraksta, gan no tā formulējuma, šīs normas mērķis ir nodrošināt informāciju un pārskatāmību attiecībā uz aviopakalpojumu cenām un attiecīgi tā ir vērsta uz šos pakalpojumus izmantojošā klienta aizsardzību.
- 14 Konkrētāk, Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta pēdējā teikumā ir minēti “neobligāti cenas pielikumi”, kuri nav obligāti, pretēji gaisa pārvadājumu maksām vai gaisa pārvadājumu tarifiem un citiem elementiem, kas veido lidojuma galīgo cenu un kas minēti šīs regulas 23. panta 1. punkta otrajā teikumā. Šie neobligātie cenas pielikumi tādējādi ir saistīti ar pakalpojumiem, kas, papildinot pašu gaisa pārvadājumu, nav nedz obligāti, nedz nepieciešami pasažieru vai kravas pārvadājumam, tādēļ klients var izvēlēties tos pieņemt vai atteikties no tiem. Tieši tādēļ, ka klients var izdarīt šo izvēli, šādi cenas pielikumi ir jāpaziņo skaidrā, pārredzamā un viennozīmīgā veidā rezervēšanas procesa sākumā, un pasažieriem tiem ir skaidri jāizvēlas, kā tas paredzēts šīs regulas 23. panta 1. punkta pirmajā teikumā.
- 15 Šī īpašā prasība attiecībā uz neobligātiem cenas pielikumiem Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta pēdējā teikumā ir vērsta uz to, lai izslēgtu, ka gaisa pārvadājumu pakalpojumu klients lidojuma rezervēšanas procesā iegādājas pašam lidojumam papildu pakalpojumus, kas nav obligāti un nepieciešami šī lidojuma mērķiem, ja vien klients tieši neizvēlas iegādāties šos papildu pakalpojumus un samaksāt ar tiem saistīto cenas pielikumu.
- 16 Turklāt šī prasība atbilst prasībai, kas vispārējā veidā attiecībā uz patērētāju tiesību aizsardzību saistībā ar papildu maksājumiem izvirzīta 22. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Direktīvā 2011/83/ES par patērētāju tiesībām, ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV L 304, 64. lpp.). Saskaņā ar šo normu, pirms patērētājam piedāvājums kļūst saistošs, tirgotājam jāprasa patērētāja skaidri pausta piekrišana par jebkādu piemaksu papildu samaksai, kas pielīgta par tirgotāja galvenajām līgumsaistībām, un šo piekrišanu tirgotājs nevar saņemt, izmantojot iepriekš formulētas iespējas, kuras patērētājam ir jānoraida, lai nebūtu jāmaksā papildus.
- 17 Šajā ziņā, kā to norādījis ģenerālvokāts savu secinājumu 39. punktā, būtu pretrunā ar gaisa pārvadājumu pakalpojumu klienta aizsardzības mērķi, uz ko vērsts Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta pēdējais teikums, šo aizsardzību padarīt atkarīgu no tā, vai lidojuma rezervēšanas procesa laikā piedāvāto neobligāto pakalpojumu un cenu piedāvā aviosabiedrība vai juridiski atsevišķa sabiedrība. Ja būtu pieļaujams šo aizsardzību padarīt atkarīgu no šī papildu pakalpojuma sniedzēja

statusa, aizsardzību nodrošinot tikai tad, ja to sniedzis gaisa pārvadātājs, šī aizsardzība būtu viegli apejama un attiecīgi minētais mērķis noteikti tiktu iedragāts. Katrā ziņā šāds process būtu pretrunā ar Direktīvas 2011/83 22. pantu.

- 18 No tā izriet, ka, pretēji tam, ko apgalvojusi *ebookers.com*, lai sniegtu Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta pēdējā teikumā paredzēto aizsardzību, svarīgi ir nevis tas, ka neobligāto papildu pakalpojumu un ar to saistīto cenas pielikumu piedāvā attiecīgais gaisa pārvadātājs vai ar to saistīts starpnieks, bet gan tas, ka šis pakalpojums un tā cena tiek piedāvāta saistībā ar pašu lidojumu tā rezervēšanas procesā.
- 19 Turklāt ir jānorāda, ka, pretēji *ebookers.com* apgalvotajam, šī interpretācija nav pretrunā ar Regulas Nr. 1008/2008 piemērošanas jomu. Lai arī saskaņā ar šīs regulas 1. panta 1. punktu tās mērķis ir noteikts saistībā ar gaisa pārvadātājiem, jo šī norma paredz, ka minētā regula reglamentē Kopienas gaisa pārvadātāju licencēšanu un to tiesības veikt gaisa pārvadājumus Kopienā, tomēr saskaņā ar šīs normas formulējumu šis mērķis ietver arī “cenu noteikšanu gaisa pārvadājumiem Kopienā”. Tāpat no minētās regulas 23. panta 1. punkta pēdējā teikuma, kas formulēts vispārīgā veidā, kā arī tajā paredzētās aizsardzības mērķa izriet, kā tas konstatēts šī sprieduma 17. punktā, prasība, lai šajā normā paredzētā aizsardzība nebūtu atkarīga no papildu pakalpojuma sniedzēja statusa saistībā ar pašu lidojumu.
- 20 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāsniedz atbilde, ka Regulas Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta pēdējā teikumā paredzētais jēdziens “neobligāti cenas pielikumi” ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver tādus ar lidošanu saistītus izdevumus kā pamata lietā apskatāmie, kuri rodas, trešajai personai, kas nav aviopārvadātājs, sniedzot pakalpojumu, un kurus ceļojuma pārdevējs ietver kopējā cenā kopā ar gaisa pārvadājumu maksu pasažierim.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 21 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 24. septembra Regulas (EK) Nr. 1008/2008 par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā 23. panta 1. punkta pēdējā teikumā paredzētais jēdziens “neobligāti cenas pielikumi” ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver tādus ar lidošanu saistītus izdevumus kā pamata lietā apskatāmie, kuri rodas, trešajai personai, kas nav aviopārvadātājs, sniedzot pakalpojumu, un kurus ceļojuma pārdevējs ietver kopējā cenā kopā ar gaisa pārvadājumu maksu pasažierim.

[Paraksti]